

Αθήνα, 18 Ιουλίου 2018
Αριθμ. πρωτ.: 142436/31777/2018
Ειδ. Επιστήμονες: Φωτεινή Παντελίδου
Μιχάλης Τσαπόγας

Προς τον Ειδικό Γραμματέα Ιθαγένειας
Κ. ***

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
Σταδίου 31
105 59 ΑΘΗΝΑ

Θέμα: Κτήση Ελληνικής Ιθαγένειας λόγω υιοθεσίας

Αξιότιμε κ. Ειδικέ Γραμματέα,

Με το παρόν έγγραφό μας, επανερχόμαστε στην υπόθεση (αριθ. φακέλου αναφοράς 142436/2011) κτήσης ιθαγένειας λόγω υιοθεσίας της κας *** (προηγούμενο επώνυμο ***), με την οποία ασχολήθηκε επισταμένως ο Συνήγορος του Πολίτη αλλά, δυστυχώς, δεν κατέστη μέχρι σήμερα δυνατό να δοθεί ικανοποιητική λύση.

1. Το ιστορικό της εν λόγω υπόθεσης έχει ως εξής:

Ο κύριος *** υιοθέτησε τη φυσική θυγατέρα (***) της ουκρανής συζύγου του κυρίας ***, με δικαστική απόφαση (υπ' αριθμ. ***/2010 Πολυμελούς Πρωτοδικείου Κορίνθου) που **εκδόθηκε μεν πριν** την ενηλικίωση της υιοθετηθείσας, τελεσιδίκησε όμως λίγο μετά την ενηλικίωση της. Σημειώνεται ότι η κυρία *** γεννήθηκε στις 18 Απριλίου 1992 και η δικαστική απόφαση υιοθεσίας της δημοσιεύθηκε στις 10 Μαρτίου 2010, δηλαδή **πριν την ενηλικίωση** της αναφερόμενης, ενώ κατέστη τελεσίδικη στις 13 Μαΐου 2010, δηλαδή λίγο μετά την ενηλικίωσή της.

Επισημαίνεται ότι η έκδοση της απόφασης περί υιοθεσίας βασίστηκε στις διατάξεις του αρθρ. 1542 επ. του ΑΚ και όχι στις διατάξεις του αρθρ. 1579 ΑΚ. Με την έκδοση της συγκεκριμένης απόφασης η υιοθετηθείσα απέκτησε αυτοδικαίως εκ του νόμου το επώνυμο του πατέρα της. Ο Δήμος Λουτρακίου - Αγίων Θεοδώρων, καίτοι συνέταξε την υπ' αριθ. 37/Η/2010 ληξιαρχική πράξη υιοθεσίας, αρχικά αρνήθηκε να προβεί σε εγγραφή της υιοθετηθείσας στην οικογενειακή δημοτολογική μερίδα του θετού της πατέρα, επειδή, όταν τελεσιδίκησε η απόφαση, η αναφερόμενη είχε μόλις ενηλικιωθεί και υπήρξε ζήτημα κατά πόσον θα μπορούσε να τύχει εφαρμογής το άρθρο 3 του ΚΕΙ, σύμφωνα με το οποίο **«αλλοδαπός που υιοθετήθηκε πριν την ενηλικίωσή του ως τέκνο Έλληνα ή Ελληνίδας, γίνεται Έλληνας από το χρόνο της υιοθεσίας».**

Ο Συνήγορος του Πολίτη, μετά από προσεκτική μελέτη της υπόθεσης, απηύθυνε το υπ' αριθ. πρωτοκολ. 151658/142436/41398/23-11-12 έγγραφό του προς τον Δήμο Λουτρακίου - Αγίων Θεοδώρων, ζητώντας την εγγραφή της αναφερόμενης στο δημοτολόγιο, προβάλλοντας συγκεκριμένα τεκμηριωμένα επιχειρήματα υπέρ της νομιμότητας της πράξης. Ο ανωτέρω Δήμος τελικώς ενέγραψε την αναφερόμενη στο Δημοτολόγιο μετά την έκδοση της υπ' αριθ. πρωτοκολ. 16477/ αριθ. απόφ. 233/8-8-2013 απόφασης του Δημάρχου.

Σε συνέχεια της εξέλιξης αυτής, η αναφερόμενη εφοδιάστηκε με τα σχετικά πιστοποιητικά και απευθύνθηκε στο Αστυνομικό Τμήμα Λουτρακίου, προκειμένου να αιτηθεί την έκδοση ταυτότητας. Ωστόσο, το Αστυνομικό Τμήμα Λουτρακίου, αρνήθηκε να χορηγήσει στην αναφερόμενη ταυτότητα, ζήτησε όλο το φάκελο της υπόθεσης από το Δημοτολόγιο Λουτρακίου και απηύθυνε ερώτημα προς το Υπουργείο Εσωτερικών (Τμήμα Αστικής Κατάστασης) μέσω της Αστυνομικής Διεύθυνσης Κορινθίας.

Ο Συνήγορος του Πολίτη απέστειλε το υπ' αριθ. πρωτοκ. 15116558, 142436/43739/29-10-2013 σχετικό έγγραφο στην Αστυνομική Δ/νση Κορινθίας, με το οποίο ζήτησε να εκδοθεί το δελτίο αστυνομικής ταυτότητας της αναφερόμενης. Η θέση του Συνηγόρου του Πολίτη δεν έγινε δεκτή, κυρίως γιατί υπήρξε αρνητική παρέμβαση του Υπουργείου Εσωτερικών. **Ειδικότερα με την υπ' αριθ. Φ. 131827/2929387/13/16-1-2014 Απόφαση του Τμήματος Καθορισμού Ιθαγένειας της Δ/νσης Ιθαγένειας της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης κρίθηκε ότι η αναφερόμενη, λόγω ενηλικίωσης, δεν απέκτησε την ελληνική ιθαγένεια και ζητήθηκε η ανάκληση της εγγραφής της στο δημοτολόγιο.**

Κατά της απόφασης αυτής, η αναφερόμενη προσέφυγε αρχικά στο Διοικητικό Εφετείο Τριπόλεως που όμως δεν τη δίκαιωσε, ενώ στη συνέχεια προσέβαλε την απόφαση αυτή με έφεση που εκκρεμεί ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Ωστόσο, η ενδιαφερόμενη, δια του πληρεξουσίου δικηγόρου της, ήδη υπέβαλε ενώπιόν σας, την με ημερομηνία 13-3-2018 αίτηση ανάκλησης της ανωτέρω Φ. 131827/2929387/13/16-1-2014 Απόφασης.

2. Ο Συνήγορος του Πολίτη, επειδή θεωρεί ότι το όλο ζήτημα έχει προκύψει λόγω στενής ερμηνείας της διάταξης του αρθρ. 3 του ΚΕΙ, κρίνει σκόπιμο να επανέλθει ζητώντας σας να επανεξετάσετε την υπόψη περίπτωση, λόγω και του γενικότερου ενδιαφέροντος που παρουσιάζει.

Ειδικότερα:

Α. Πράγματι, κατ' άρθρο 1560 ΑΚ «τα αποτελέσματα της δικαστικής απόφασης για την υιοθεσία αρχίζουν από του αυτή γίνει τελεσιδική». Ωστόσο, κατ' άρθρο 1542 ΑΚ, «η υιοθεσία επιτρέπεται ... μόνο όταν αυτός που υιοθετείται είναι ανήλικος», με εξαίρεση την περίπτωση του αρθρ. 1579 του ΑΚ, στην οποία όντως προβλέπεται διαφορετική νομική βάση. Επομένως, στις περιπτώσεις δικαστικών αποφάσεων που τελεσιδικούν μετά την ενηλικίωση, η επέλευση των αποτελεσμάτων της υιοθεσίας αρχίζει μεν από την τελεσιδικία της απόφασης, ωστόσο, εξ ορισμού, ανατρέχει σε χρονική στιγμή προ της ενηλικίωσης, άλλως θα ήταν αλυσιτελής, καθ' όσον, αφενός θα καταντούσε κενή περιεχομένου η δικαστική απόφαση που έκανε δεκτή την υιοθεσία, βάσει του αρθρ. 1542 ΑΚ, αφετέρου δεν θα έπρεπε καν να επιφέρει αποτελέσματα στην αστική κατάσταση υιοθετούντος και υιοθετουμένου, ως εμπόπτουσα στην ως άνω απαγόρευση υιοθεσίας ενηλικίου με εξαίρεση τη περίπτωση του αρθρ. 1579 Α.Κ.

Με άλλα λόγια, η συγκεκριμένη απόφαση υιοθεσίας είτε είναι ισχυρή τόσο ως προς τις αστικού δικαίου σχέσεις **όσο και** ως προς την απόδοση ιθαγένειας, είτε είναι ανίσχυρη ως προς **αμφότερα** τα πεδία. Δεν μπορεί, όμως, να κριθεί ισχυρή ως προς το ένα και ανίσχυρη ως προς το άλλο, διότι τούτο θ' αποτελούσε άτοπο, καθ' όσον ο νομοθέτης δεν είναι δυνατό να έχει θελήσει τη δημιουργία και διατήρηση οικογενειακού δεσμού χωρίς κοινή ιθαγένεια.

Επιπλέον, η αντίθετη ερμηνεία θα ήταν άτοπη και για τον λόγο ότι οι πολίτες θα επιβαρύνονταν άδικα με τις δυσμενείς συνέπειες μιας δικονομικής χρονοτριβής, που δεν αποδίδεται σε δική τους υπαιτιότητα. Σε κάθε περίπτωση, κρίσιμο χρονικό σημείο αποτελεί εκείνο της δημοσίευσης της οριστικής απόφασης που κηρύσσει την υιοθεσία, με την οποία, άλλωστε, διαπλάθεται ειδικά η οικογενειακού δικαίου σχέση. Το άρθρο 1560 του ΑΚ που ορίζει ότι τα αποτελέσματα της δικαστικής απόφασης της υιοθεσίας αρχίζουν αφότου αυτή καταστεί τελεσιδική, ουσιαστικά ορίζει ότι τα αποτελέσματα της διάπλασης (με τη δικαστική απόφαση), επέρχονται αφότου εξαντληθεί το περιθώριο ανατροπής της απόφασης, **αλλά, σε κάθε περίπτωση, ανατρέχουν στο χρόνο που εκτιμήθηκαν οι ουσιαστικές και τυπικές προϋποθέσεις της υιοθεσίας από τον δικαστή**. Ο σκοπός του άρθρου αυτού ήταν να οδηγήσει σε συντόμευση των χρονικών ορίων της προσβολής της υιοθεσίας, αφού οι διάδικοι θα προέβαιναν υποχρεωτικά στην επίδοση της απόφασης υιοθεσίας ή σε παραίτηση από τα ένδικα μέσα, προκειμένου να επισπευσθεί η τελεσιδικία και να ενισχυθεί η ασφάλεια δικαίου, καθώς επίσημα προστατευθεί το έννομο συμφέρον του υιοθετούμενου, ο οποίος πλέον αποκόπτεται εντελώς από τη φυσική του οικογένεια και εντάσσεται πλήρως, ως συγγενής, στην οικογένεια των θετών του γονέων.

Β. Το άρθρο 3 του Ν.3284/2004 ΚΕΙ που ορίζει ότι *«Αλλοδαπός, που υιοθετήθηκε πριν την ενηλικίωσή του ως τέκνο Έλληνα ή Ελληνίδας, γίνεται Έλληνας από το χρόνο της υιοθεσίας»*, προφανώς δεν έχει στόχο να καλύψει τις οριακές αυτές περιπτώσεις. **Το άρθρο αυτό θέλει σαφώς να αποκλείσει, από την απόκτηση ελληνικής ιθαγένειας με υιοθεσία, τόσο τις περιπτώσεις υιοθεσίας ενηλίκων κατά άρθρο 1579 του ΑΚ όσο και εκείνες που η υιοθεσία τελέστηκε στην αλλοδαπή, όπου το εφαρμοστέο δίκαιο επιτρέπει την υιοθεσία ενηλίκων**. Το άρθρο αυτό εισήχθη στο Κώδικα Ιθαγένειας, ώστε να συνάδει με το πνεύμα των νέων ρυθμίσεων του ΑΚ περί υιοθεσίας, που περιόρισαν ασφυκτικά το δικαίωμα στην υιοθεσία ενηλίκων, σύμφωνα με τις σύγχρονες πλέον αντιλήψεις, που θέλουν την υιοθεσία ενηλίκων να μην εξυπηρετεί κάποιον σημαντικό και προστατευτέο κοινωνικό σκοπό, αλλά να χρησιμοποιείται για τη καταστρατήγηση διατάξεων αναγκαστικού δικαίου (φορολογικών, ασφαλιστικών, στρατολογικών κ.α.), καθώς και για τη νομική κάλυψη σχέσεων, που ουδεμία σχέση έχουν με την ουσία της υιοθεσίας¹.

Γ. Κατόπιν των ανωτέρω - και επειδή κατά την άποψή μας τίθεται ζήτημα ερμηνείας της διάταξης του αρθρ. 3 του ΚΕΙ, ώστε να καλύπτονται από αυτήν και οι ανωτέρω οριακές περιπτώσεις, χωρίς να απαιτείται περαιτέρω νομοθετική τροποποίηση - παρακαλούμε να έχουμε την γνώμη σας επί του ζητήματος.

Ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι αρκεί η από μέρους σας αποδοχή (π.χ. με μορφή απλής εγκυκλίου) της ερμηνευτικής άποψης ότι οι προϋποθέσεις και ο χρόνος επέλευσης των αποτελεσμάτων της υιοθεσίας, **ως προς την ιθαγένεια**, προσδιορίζεται **όχι βάσει του 1560 ΑΚ** (το οποίο καταλαμβάνει τα έννομα αποτελέσματα που επέρχονται δυνάμει του ίδιου του ΑΚ, όπως συγγένεια, κληρονομία κ.ο.κ.) αλλ' **αυτοτελώς**, με συστηματική και τεολογική ερμηνεία **του άρθρου 3 ΚΕΙ**, σύμφωνα με την οποία, **αναγκαία και επαρκής προϋπόθεση κτήσης ιθαγένειας λόγω υιοθεσίας δεν είναι η τελεσιδικία της**

¹ Κατ. Φουντεδάκη, «Υιοθεσία – Προϋποθέσεις, διαδικασία, προσβολή», Εκδόσεις Σάκκουλα 1998, σελ. 32

σχετικής απόφασης, αλλά μόνο η νομική βάση της, δηλαδή το αν εκείνη, στο διατακτικό της, αναφέρει ότι εκδόθηκε ως υιοθεσία ανηλίκου κατ' άρθρο 1542 ΑΚ και όχι ως υιοθεσία ενηλίκου κατ' άρθρο 1579 ΑΚ.

3. Συνακόλουθα με τα παραπάνω, και σε σχέση με την εξεταζόμενη αναφορά, ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι ο οικείος Δήμος πρέπει μεν να αναμένει την τελεσιδικία της απόφασης υιοθεσίας (προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι δεν έχει στο μεταξύ ανατραπεί, από οποιαδήποτε αιτία) πριν εγγράψει τον υιοθετηθέντα στο δημοτολόγιό του, πλην όμως, εφόσον αυτή τελεσιδικήσει, τα έννομα αποτελέσματά της ως προς την κτήση ιθαγένειας θα επέλθουν αναδρομικά από την έκδοσή της και υπό το νομικό πλαίσιο αυτής, δηλαδή με βάση το τετελεσμένο νομικό γεγονός της υιοθεσίας ανηλίκου (και όχι ενηλίκου) όπως αυτό προκύπτει αυθεντικά από το κείμενο της απόφασης.

Ενδεχομένως, αν το κρίνετε σκόπιμο, θα μπορούσατε να παραπέμψετε την περίπτωση για γνωμοδότηση στο ΝΣΚ.

Σας ευχαριστούμε για τη συνεργασία και είμαστε στη διάθεσή σας, για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση.

Με εκτίμηση

Γιώργος Π. Νικολόπουλος
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:
